

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 39/07-40

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. júla 2007 v senáte zloženom z predsedu Milana Lalička a zo sudcov Petra Brňáka a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť J. M. a I. M., Rakúska republika, zastúpených Mgr. Z. C. D., ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 70/97, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. M. a I. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 70/97 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 70/97 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

3. J. M. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat'tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Dunajská Streda p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. I. M. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat'tisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Dunajská Streda p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Okresný súd Dunajská Streda j e p o v i n n ý uhradiť J. M. a I. M. trovy právneho zastúpenia v celkovej sume 16 557 Sk (šest'násťtisícpäťstopäťdesiat'sedem slovenských korún) na účet ich právneho zástupcu Mgr. Z. C. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 39/07-14 zo 17. apríla 2007 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť J. M. a I. M. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 70/97.

2. Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vidia s'ťažovatelia v nasledovne opísanom skutkovom stave:

Okresnému súdu bol 15. mája 1997 podaný návrh na začatie konania vo veci určenia neplatnosti kúpnych zmlúv, v ktorom sú s'ťažovatelia účastníkmi na strane odporcov v 1. a 2. rade (z celkového počtu 18 odporcov). Predmetné súdne konanie je vedené pod sp. zn. 4 C 70/97 a nie je doteraz právoplatne skončené. Priet'ahy v konaní a neukončenie veci v primeranej lehote s'ťažovatelia považujú za porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V ďalšom s'ťažovatelia podrobne opísali priebeh doterajšieho konania pred okresným súdom a uviedli, že urýchlenie konania žiadali už 20. mája 2003 s'ťažnosťou adresovanou predsedníčke okresného súdu. Predsedníčka okresného súdu listom sp. zn. Spr. 1514/03 zo 14. júla 2003 odpovedala, že s'ťažnosť na priet'ahy v konaní považuje za neopodstatnenú. V období od 15. mája 1997 do 6. júla 2000 sudkyňa robila úkony smerujúce k pripojeniu spisov, ktoré navrhovateľka v návrhu uviedla. Úkony boli robené pravidelne, ale neúspešne, pretože predmetné veci v tom čase neboli skončené. Ďalej uviedla, že jej neprislúcha posúdiť, či preštudovanie žiadaných spisov bolo potrebné na rozhodovanie vo veci samej, pretože to by bolo zasahovanie do rozhodovacej činnosti sudcu. Dňa 18. septembra 2003 s'ťažovateľ vzniesol námietku zaujatosti proti zákonnej sudkyňi. Uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 23 Nc 26/03-226 bola zákonná sudkyňa vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci.

S'ťažovatelia sú toho názoru, že okresný súd od 15. mája 1997 až do podania s'ťažnosti nerozhodol z dôvodu nedostatkov vo svojej činnosti.

3. S'ťažovatelia žiadajú vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní okresného súdu sp. zn. 4 C 70/97 a prikázal mu konať v uvedenej veci bez priet'ahov.

Zároveň sťažovatelia žiadajú priznanie primeraného finančného zadost'učinenia každému v sume po 80 000 Sk a náhrady trov právneho zastúpenia.

Svoju žiadosť o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia odôvodnili tým, že: *„doba bezmála 9 rokov, ktorá uplynula od podania návrhu až doposiaľ, je ničím neospravedlniteľná. Účastník konania má právo na konanie bez prietáhov a toto právo odporca nemôže, ani vzhľadom na jeho subjektívne pomery porušovať. Sťažovatelia vidia nemajetkovú ujmu v ich pretrvávajúcom pocite právnej neistoty, spočívajúca v ich pocitoch márnosti a nespravodlivosti sprevádzajúcich porušovanie základného práva na konanie súdu bez zbytočných prietáhov, ďalej v ich pretrvávajúcom pocite neistoty vyplývajúcej zo situácie, keď majú faktický a právny záujem o nakladanie s predmetnými nehnuteľnosťami, avšak doterajšia situácia to neumožňuje.“*

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci 16. mája 2007 písomne vyjadrila predsedníčka okresného súdu (Spr. 405/07). Okrem rozpisu úkonov, ktoré vykonal okresný súd, uviedla: *„v predmetnej veci som riešila sťažnosť terajších sťažovateľov na prietahy v konaní. Sťažnosť som vtedy posúdila ako neopodstatnenú s odôvodnením, že postup súdu je sťažený tým, že na strane odporcov vystupujú účastníci, z ktorých niektorí zomreli, niektorí sú maďarskými štátnymi príslušníkmi a preto nebolo možné vo veci samej rozhodnúť. Po vylúčení zákonnej sudkyne JUDr. M. K. z ďalšieho prejednania a rozhodovania veci, vo veci naďalej konala sudkyňa, ktorá doteraz odstraňovala nedostatky návrhu, čo do okruhu účastníkov konania. Doterajší postup súdu je sťažený aj s tým, že navrhovateľka v priebehu tohto konania čiastočne bola pozbavená spôsobilosti na právne úkony.“*

5. K vyjadreniu okresného súdu zaujal stanovisko právny zástupca sťažovateľov listom z 15. júna 2007, v ktorom uviedol: *„nie je zložité zistiť skutkovú a právnu stránku veci, aj keď na strane odporcov vystupuje viac účastníkov. (...) z osemnástich účastníkov konania na strane odporcov jedenásti sú štátnymi príslušníkmi Slovenskej republiky s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky a z toho piati majú trvalé bydlisko v mieste, kde sídli aj príslušný súd. (...)*

Zo súdneho spisu, sp. zn. 4 C 70/97 podľa sťažovateľov nepochybne vyplýva, že na vzniku a pretrvaní nepriaznivého a nežiaduceho stavu v dĺžke celého konania v danej veci... (majú, pozn.) podiel predovšetkým nedostatky v činnosti tohto súdu...“.

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva podľa označených článkov ústavy a dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci (napr. I. ÚS 157/02, I. ÚS 66/03).

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností a zo spisu okresného súdu sp. zn. 4 C 70/97 ústavný súd zistil nasledovný relevantný priebeh a stav predmetného konania:

Návrh okresnému súdu (pod sp. zn. 4 C 70/97) o určenie neplatnosti kúpnych zmlúv podala 15. mája 1997 navrhovateľka M. C. proti (celkom) 18 odporcom. Sťažovatelia figurujú v konaní ako odporca v 1. a 2. rade. Predmet sporu sa týka prevodu spoluvlastníckych podielov odporcov v 3. až 18. rade na sťažovateľov (odporcov v 1. a 2. rade), pričom navrhovateľka sa domáhala s poukazom na ustanovenie § 40a a § 140 Občianskeho zákonníka vyslovenia neplatnosti kúpnych zmlúv, pretože odporcovia v 3. až 18. rade nerešpektovali jej zákonom predpokladané predkupné právo.

V predmetnej veci 19. mája 1997 vydal sudca kancelárii pokyn na pripojenie spisu sp. zn. D 261/92. V ďalšom bol sled úkonov okresného súdu nasledovný:

Pokyn sudcu kancelárii z 5. júna 1997 na pripojenie súdnych spisov sp. zn. 7C 129/92, sp. zn. 8 C 208/94 a sp. zn. D 261/92.

Pokyn sudcu zo 16. júna 1997 na vyžiadanie spisov sp. zn. V 1147/94 a sp. zn. V 1082/94 od Okresného úradu, odbor katastrálny, D. (ďalej len „okresný úrad“) a pripojenie dedičského spisu sp. zn. D 261/92.

Pokyn sudcu kancelárii z 10. júla 1997 na pripojenie dedičského spisu sp. zn. D 261/92 a vyžiadanie spisu od okresného úradu sp. zn. V 1147/94.

Dňa 29. júla 1997 bol okresnému súdu doručený spis sp. zn. V 1147/94 od okresného úradu.

Pokyn sudcu kancelárii zo 4. augusta 1997 na pripojenie dedičského spisu sp. zn. D 261/92.

Pokyn sudcu kancelárii z 22. septembra 1997, aby spis dala na lehotu do 15. novembra 1997.

Pokyn sudcu kancelárii zo 17. novembra 1997 na pripojenie dedičského spisu sp. zn. D 261/92.

Pokyn sudcu kancelárii z 18. mája 1998, aby spis bol na lehote do 1. júna 1998 .

Pokyn sudcu kancelárii z 2. júna 1998 na pripojenie dedičského spisu sp. zn. D 261/92.

Pokyn sudcu kancelárii z 22. júna 1998 na pripojenie spisu sp. zn. 8 C 208/94.

Pokyn sudcu kancelárii z 26. júna 1998, aby spis bol na lehote do 15. augusta 1998.

Pokyn sudcu kancelárii z 18. decembra 1998 na pripojenie spisu sp. zn. 8 C 208/94.

Pokyn sudcu kancelárii z 9. februára 1999, aby spis bol na lehote do 15. apríla 1999.

Pokyn sudcu kancelárii zo 6. mája 1999, aby spis bol na lehote do 30. mája 1999.

Pokyn sudcu kancelárii z 15. júna 1999 na pripojenie spisu sp. zn. 8 C 208/94.

Pokyn sudcu kancelárii z 20. júna 1999, aby spis bol na lehote do 31. augusta 1999.

Pokyn sudcu kancelárii zo 14. septembra 1999 na pripojenie spisu sp. zn. 8 C 208/94.

Pokyn sudcu kancelárii z 1. októbra 1999, aby spis bol na lehote do 15. novembra 1999.

Pokyn sudcu kancelárii zo 16. novembra 1999 na pripojenie spisu sp. zn. 8 C 208/94.

Pokyn sudcu kancelárii z 19. novembra 1999, aby spis bol na lehote do 29. februára 2000.

Pokyn sudcu kancelárii z 28. februára 2000 na pripojenie spisu sp. zn. 8 C 16/00.

Pokyn sudcu kancelárii z 29. februára 2000, aby spis bol na lehote do 15. apríla 2000.

Pokyn sudcu kancelárii zo 6. júla 2000 na pripojenie spisu sp. zn. 8 C 16/00 za účelom preštudovania bez ohľadu na to, či je vec právoplatne skončená.

Pokyn sudcu kancelárii zo 6. októbra 2000 na nariadenie pojednávania s termínom 29. november 2000.

Právna zástupkyňa navrhovateľky a navrhovateľa 6. novembra 2000 ospravedlnila svoju neúčast' na pojednávaní (29. november 2000) a navrhla odročiť ho.

E. C. 13. novembra 2000 oznámila okresnému súdu, že odporca v 11. rade T. C. zomrel dňa 30. marca 2000.

Pojednávanie konané 20. novembra 2000 bolo pre neprítomnosť navrhovateľky, jej právnej zástupkyne a odporcov v 1., 2., 3., 6., 9. a 13. až v 16. rade odročené na 17. január 2001.

Na pojednávanie konané 17. januára 2001 nemali vykázané doručenie predvolania a nedostavili sa odporcovia v 1., 2., 5., 6., 8., 9., 10., 11., 12., 13. – 16. rade. Pojednávanie bolo odročené na neurčito s tým, že budú prostredníctvom dožiadaného maďarského súdu vypočutí odporcovia v 13. až v 16. rade, bude preložený návrh z maďarského jazyka a bude požiadaná manželka nebohého T. C., aby predložila úmrtný list a potvrdenie konajúceho notára o okruhu dedičov nebohého.

Na pojednávaní 17. januára 2001 bola vypočutá M. H. - odporkyňa v 3. rade.

Právna zástupkyňa 18. januára 2001 oznámila adresy bydliska odporcov v 1. a 2. rade.

Pokyn sudcu kancelárii zo 7. februára 2001, aby vyzvala E. C., manželku po nebohom T. C., aby predložila úmrtný list a potvrdenie príslušného notára o okruhu dedičov.

Pokyn sudcu kancelárii z 15. marca 2001, aby urgovala pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty E. C. na splnenie uloženej povinnosti.

Pokyn sudcu kancelárii z 29. marca 2001, aby požiadala tlmočnicu o preklad žalobného návrhu zo slovenského jazyka do maďarského jazyka.

Pokyn sudcu kancelárii z 23. apríla 2001, aby spis bol na lehote do 30. mája 2001.

Dňa 24. apríla 2001 A. H. – tlmočnica, predložila vyúčtovanie odmeny za preklad žalobného návrhu.

Okresný súd uznesením z 23. apríla 2001 priznal tlmočníčke odmenu za vykonaný preklad.

V súdnom spise č. I. 78 až 83 sú založené nedoručené zásielky účastníkov konania, ktoré pošta vrátila.

V súdnom spise č. I. 84 až 85 sú založené dožiadania na súd v Maďarskej republike, na vykonania dokazovania.

Pokyn sudcu kancelárii z 8. augusta 2001, aby spis bol na lehote do 30. septembra 2001.

Pokyn sudcu kancelárii z 10. septembra 2001, aby spis bol na lehote jeden mesiac.

Pokyn sudcu kancelárii z 1. októbra 2001, aby urgovala doručenie zásielok do Maďarskej republiky.

V súdnom spise č. I. 108, 109 a 110 je založená urgencia doručenia zásielok do Maďarskej republiky aj s odpoveďou.

V súdnom spise č. I. 111 až 122 je založená zápisnica z dožiadaného súdu v Maďarsku o vypočutí účastníkov.

Uznesenie okresného súdu z 5. februára 2002 o priznaní odmeny za preklad z maďarského jazyka do slovenského jazyka.

Podanie znalca doručené okresnému súdu 11. marca 2002 o vyúčtovaní odmeny za preklady.

Dňa 11. marca 2002 znalec podal vyúčtovanie odmeny za tlmočenie.

V súdnom spise č. I. 135 až 138 sú vrátené poštou nedoručené zásielky odporcom.

Pokyn sudcu kancelárii zo 7. mája 2002, aby vyzval odporcov v 1. a 2. rade, aby do 5 dní oznámili termín návratu na Slovensko a vymedzili časové obdobie, počas ktorého sa budú zdržiavať na území Slovenska, alebo či majú byť vypočutí v predmetnej veci v Spolkovej Republike Nemecko.

Odporca v 1. rade 10. júna 2002 na výzvu z 22. mája 2002 informuje kedy a ako je možné odporkyňu v 2. rade pozvať na pojednávanie (manželka pracuje v zdravotníctve) a zároveň navrhol vykonať dokazovanie svedkom.

Odporcovia v 1. a 2. rade 14. júna 2002 upozornili okresný súd, že dosiaľ im nebol doručený žalobný návrh.

Odporkyňa v 2. rade 26. júna 2002 splnomocnila svojho manžela, odporcu v 1. rade, na zastupovanie pred okresným súdom v tejto veci.

Pokyn sudcu kancelárii z 5. augusta 2002, aby doručila žalobný návrh odporcom v 1. a v 2. rade, aby vyžiadala stanovisko od odporcu v 1. rade, kedy sa môže v mesiaci október dostaviť na pojednávanie.

Žalobca 20. septembra 2002 oznámil, že v mesiaci október mu vyhovuje termín 9. október 2002 alebo 30. október 2002.

Odporcovia v 1. a v 2. rade sa 20. septembra 2002 vyjadrili k žalobnému návrhu.

Pokyn sudcu zo 7. októbra 2002 kancelárii na nariadenie pojednávania na 15. november 2002.

V súdnom spise č. 1. 169 a 170 sú založené nedoručené zásielky odporcom do Maďarskej republiky.

Právna zástupkyňa navrhovateľky 4. novembra 2002 oznámila, že okresný súd pod sp. zn. 11 Nc 917/01 vedie konanie o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony navrhovateľky a zároveň ospravedlnila svoju neúčast' na pojednávaní určenom na 15. november 2002.

Na pojednávanie 15. novembra 2002 sa nedostavila navrhovateľka ani jej právna zástupkyňa, za odporcov sa dostavil iba odporca v 1. rade. Ospravedlnili sa odporcovia P. C., K. Z., A. N., E. C., K. C., Z. J. a E. C.

Okresný súd 15. novembra 2002 konanie prerušil až do právoplatného ukončenia konania o pozbavenie spôsobilosti na právne úkony navrhovateľky M. C. pod sp. zn. 11 Nc 917/01.

V súdnom spise č. 1. 176 až 180 sú založené obálky, ktoré boli vrátené poštou ako nedoručené.

Odvolanie odporcov v 1. a 2. rade proti uzneseniu o prerušení konania bolo doručené okresnému súdu 13. januára 2003.

Dňa 20. januára 2003 dal zákonný sudca pokyn právnej zástupkyňi navrhovateľky na písomné vyjadrenie k odvolaniu odporcov v 1. a 2. rade.

Vyjadrenie právnej zástupkyne navrhovateľky bolo doručené 11. februára 2003.

Dňa 13. februára 2003 bol spis odoslaný krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní odporcov 1. a 2. rade.

Krajský súd 21. februára 2003 prijal predmetný spis aj s odvolaním odporcov v 1. a 2. rade.

Dňa 12. marca 2003 krajský súd vrátil odvolanie a súdny spis ako predčasne predložený.

Pokyn sudcu kancelárii z 19. marca 2003, aby právna zástupkyňa navrhovateľky uviedla presné adresy odporcov v 8., 12. a v 14. rade.

Právna zástupkyňa navrhovateľky 8. apríla 2003 oznámila adresy odporcov v 8., 12. a v 14. rade.

V súdnom spise č. I. 196 až 199 sú založené vrátené zásielky, ktoré neboli doručené poštou.

Pokyn sudcu kancelárii zo 4. júla 2003, aby vyzvala právnu zástupkyňu navrhovateľky, aby 10 dní od doručenia zásielky nahlásila súdu adresu odporkyne v 12. rade.

Pokyn sudcu kancelárii z 2. septembra 2003, aby urgovala správu od právnej zástupkyne navrhovateľky na oznámenie adresy odporkyne v 12. rade pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty.

Odporca v 1. rade 19. septembra 2003 navrhol vylúčenie sudkyne JUDr. M. K. z dôvodu zneužitia právomoci verejného činiteľa a jeho pochybností o jej nezaujatosti.

Dňa 26. septembra 2003 bola postúpená námietka zaujatosti voči JUDr. M. K. na rozhodnutie krajskému súdu.

Krajský súd 7. októbra 2003 žiadal odporcu v 1. rade, aby námietku zaujatosti proti sudkyňi JUDr. M. K. vznesenú 18. septembra 2003 doplnil o konkrétny dôvod, pre ktorý má byť sudkyňa vylúčená; kedy a za akých okolností sa o dôvode vylúčenia sudkyne dozvedel a aby označil dôkazy na preukázanie dôvodu vylúčenia sudkyne.

V spise č. I. 210 odporca v 1. rade zaslal krajskému súdu vyjadrenie zo 7. októbra 2003, že nemôže dodržať lehotu 5 dní.

Odporca v 1. rade 20. novembra 2003 zaslal krajskému súdu vyjadrenie, ktorým konkretizuje dôvody námietky predpojatosti voči zákonnej sudkyňi.

Pokyn sudcu kancelárii z 24. novembra 2003, aby vyžiadala z Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) podnet odporcu v 1. rade na trestné stíhanie organizovanej skupiny a zaslanie jeho kópie.

Pokyn sudcu kancelárii z 22. decembra 2003, aby urgovala oznámenie z generálnej prokuratúry.

Uznesenie krajského sudu sp. zn. Nc 26/03 zo 16. januára 2004 o vylúčení JUDr. M. K. z prerokovania a rozhodovania vo veci sp. zn. 4 C 70/97 bolo okresnému súdu doručené 13. februára 2004.

Právna zástupkyňa navrhovateľky žiadala 25. septembra 2003 o predĺženie lehoty na splnenie úlohy.

Právna zástupkyňa navrhovateľky doručila 1. októbra 2003 doručila okresnému súdu adresu odporkyne v 13. rade.

Pokyn sudcu kancelárii zo dňa 16. februára 2004, aby doručila uznesenie krajského súdu účastníkom konania a aby spis bol predložený predsedníčke na pridelenie inému sudcovi.

Opatrením z 18. februára 2004 predsedníčka okresného súdu povolila výnimku z náhodného pridelenia veci elektronickou podateľňou tak, aby z ďalšieho prejednávania a rozhodovania boli vylúčené sudkyne občianskoprávneho úseku JUDr. M. K., JUDr. M. S., JUDr. A. S. a JUDr. A. V.

Oznámenie okresného súdu z 18. februára 2004 bolo zaslané J. M. a I. M., že vo veci sp. zn. 4 C 70/97 je JUDr. M. K. uznesením krajského súdu vylúčená z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci. Ďalej bolo oznámené, že elektronickou podateľňou bola vec pridelená sudkyňi JUDr. E. L.

V súdnom spise č. l. 235 je pokyn sudcu kancelárii, aby doručila účastníkom uznesenie o prerušení konania.

V súdnom spise č. l. 236 až 242 sú uložené obálky, ktoré pošta vrátila ako nedoručené.

Pokyn sudcu kancelárii z 18. marca 2004, aby z Centrálného registra obyvateľov Slovenskej republiky (ďalej len „register obyvateľov“) zistila adresu M. H., vyžiadala správu od právnej zástupkyne navrhovateľky, kedy zomrela odporkyňa E. C. a aby oznámil adresu E. F.

Register obyvateľov 1. apríla 2004 oznámil okresnému súdu trvalý pobyt M. H.

Právna zástupkyňa 14. mája 2004 odpovedá na výzvu okresného súdu, že má ťažkosti zo získaním úmrtného listu E. C., ako aj so zistením pobytu E. F..

Pokyn sudcu kancelárii zo 7. júna 2004, aby sa vyžiadala úmrtný list E. C. z matriky Mestského úradu v K. (ďalej len „mestský úrad“).

Dňa 29. júna 2004 bol mestským úradom doručený úmrtný list E. C.

Pokyn sudcu kancelárii, aby zistila na Okresnom súde v Komárne číslo dedičského konania po E. C., a ak je dedičské konanie skončené, aby zaslali aj spis.

Pokyn sudcu kancelárii z 26. augusta 2004, aby vyžiadala úmrtný list T. C.

Pokyn sudcu kancelárii z 25. augusta 2004, aby zistila stav konania vo veci sp. zn. 11 Nc 917/01.

Dňa 27. septembra 2004 okresný súd dostal úmrtný list T. C. z mestského úradu.

Uznesením z 15. októbra 2004 okresný súd vyzýva navrhovateľku, aby v lehote 30 dní opravila a doplnila návrh na začatie konania zo dňa 15. mája 1997, v opačnom prípade okresný súd návrh odmietne.

Právna zástupkyňa navrhovateľky 30. novembra 2004 oznámila adresu odporkyne v 17. rade.

Pokyn sudcu kancelárii z 21. decembra 2004 na nariadenie termínu pojednávania na 13. január 2005.

Právna zástupkyňa navrhovateľky 10. januára 2005 oznamuje výsledky šetrení ohľadom adres odporcov.

Pokyn sudcu kancelárii z 3. februára 2005, aby doručila účastníkom konania vyjadrenie právnej zástupkyne navrhovateľky z 10. januára 2005 a aby zaslala uznesenie krajského súdu o vylúčení zákonnej sudkyne.

Dňa 14. februára 2005 právna zástupkyňa navrhovateľky doručila adresu odporcu v 16. rade.

V súdnom spise č. 1. 228 až 292 sú založené obálky, ktoré pošta vrátila ako nedoručené.

Dňa 6. apríla 2005 doručila právna zástupkyňa okresnému súdu urgenciu, ktorou žiadala nariadenie termínu pojednávania, ustanovenie opatrovníkov odporcom, ktorých adresu sa nepodarilo zistiť, ako aj opatrovníka odporcom so sídlom v Maďarskej republike na preberanie zásielok.

Pokyn sudcu kancelárii z 21. apríla 2005 na zistenie adresy M. H. a A. N. na Mestskom úrade v D.

Okresný súd 21. apríla 2005 oznámil právnej zástupkyňi navrhovateľky, že v konaní nie je možné pokračovať, pretože zomreli P. C. a E. C.. Okresný súd zisťuje pobyt M. H. a A. N.

Mestský úrad v D. 6. októbra 2005 oznámil adresu M. H. a A. N.

Uznesenie okresného súdu z 9. augusta 2005, ktorým vyzýva navrhovateľku, aby v lehote 30 dní svoj návrh na začatie konania z 15. mája 1997 opravila a doplnil, v opačnom prípade súd návrh zamietne.

Právna zástupkyňa navrhovateľky 19. októbra 2005 reaguje na uznesenie z 9. augusta 2005.

Pokyn sudcu kancelárii z 12. decembra 2005, aby vyžiadala spis sp. zn. 12 D 537/04, od právnej zástupkyne navrhovateľky vyžiadali informáciu, kedy zomrel E. C. a aby bol pripojený spis sp. zn. 8 C 208/94.

Dňa 22. decembra 2005 právna zástupkyňa oznámila dátum úmrtia E. C. -odporcu v 9. rade.

V súdnom spise č. I. 312 je žiadanka, kde je vyznačené, že spis sp. zn. 8 C 208/94 je pripojený k číslu konania 8 C 16/00 a spis je na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“).

Pokyn sudcu kancelárii z 22. februára 2006 na pripojenie spisu sp. zn. 11 Nc 917/01.

V súdnom spise č. I. 314 je žiadanka, že spis sp. zn. 11 Nc 917/01 je pripojený k číslu konania 8 C 16/00 a spis je na najvyššom súde.

Dňa 18. mája 2006 právna zástupkyňa navrhovateľky žiadala odstránenie priet'ahov v konaní, pokračovanie vo veci a určenie termínu pojednávania.

Pokyn sudcu na vydanie uznesenia, ktorým ustanovil opatrovníka pre odporcu v 12. až v 15. rade.

Okresný súd 4. mája 2006 vyzval právnu zástupkyňu navrhovateľky, aby odstránila nedostatky návrhu.

Krajský súd 17. mája 2006 žiadal zaslať spis sp. zn. 4 C 70/97.

Žiadosť krajského súdu doručená okresnému súdu 1. júna 2006, ktorou opätovne žiada zaslať spis sp. zn. 4 C 70/97.

Pokyn sudcu kancelárii z 5. júna 2006 na predloženie spisu krajskému súdu.

Navrhovateľka 23. júna 2006 opravila petit žalobného návrhu.

Spis bol 5. júna 2006 odoslaný krajskému súdu.

Dňa 27. júla 2006 bol spis vrátený z krajského súdu.

Okresný súd 11. septembra 2006 žiadal účastníkov konania, aby sa vyjadrili k skutkovým a právnym tvrdeniam navrhovateľky.

V súdnom spise č. 1. 331 až 333 sú založené nedoručené zásielky poštou.

Dňa 6. októbra 2006 sa vyjadrili k veci odporcovia v 3., 4., 5., 8. až v 14. rade.

Dňa 11. októbra 2006 sa k veci vyjadrila M. C.

Dňa 20. októbra 2006 podali T. C. a E. F. vyjadrenie k veci.

Dňa 30. októbra 2006 sa I. M. a J. M. vyjadrili k veci.

Právna zástupkyňa navrhovateľky 31. októbra 2006 žiadala o odstránenie priet'ahov v konaní, pokračovanie vo veci a určenie termínu pojednávania.

Pokyn sudcu kancelárii z 21. novembra 2006, aby bol pripojený spis sp. zn. 11 Nc 917/01 a spis sp. zn. 8 C 16/00. Kancelária vyznačila, že spis sp. zn. 11 Nc 917/01 je pripojený k spisu sp. zn. 8 C 16/00 a ten sa nachádza na najvyššom súde od 13. júna 2005 z dôvodu odvolania.

Pokyn sudcu kancelárii z 12. januára 2007, aby oznámila právnej zástupkyňi navrhovateľky, že pojednávanie bude nariadené vytýčené až po vrátení spisu z najvyššieho súdu.

Sudca vydáva pokyn kancelárii 2. apríla 2007, aby nariadila pojednávanie na 26. jún 2007.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o s'ťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie s'ťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva

alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná .

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria považuje ústavný súd aj povahu prejednávanej veci. Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium „právna a faktická zložitost' veci“ ústavný súd konštatuje, že predmetom konania je rozhodovanie o návrhu na určenie neplatnosti kúpnych zmlúv, teda po právnej stránke ide o štandardnú občianskoprávnú vec patriacu do rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva. Zo zistení ústavného súdu ale vyplýva, že doterajší priebeh konania ovplyvnila faktická zložitost' veci (počet účastníkov na žalovanej strane, úmrtia niektorých z nich v priebehu konania a prebiehajúce dedičské konania majúce význam pre konanie samé, ako žalovaní zahraniční štátni občania a komunikácia s nimi). Preto ústavný súd pri posudzovaní priet'ahov v konaní a určení výšky finančného zadosťučinenia v prospech okresného súdu zohľadnil „faktickú“ zložitost' veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov v preskúmvanej veci, ústavný súd pri preskúvaní spisu nezistil žiadnu okolnosť, ktorou by sťažovatelia prispeli k zbytočným priet'ahom v konaní, naopak, viacerými žiadosťami a sťažnosťou na priet'ahy v konaní dali najavo nespokojnosť s rýchlosťou priebehu konania a domáhali sa účinnej ochrany svojich práv.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom konajúceho okresného súdu v predmetnej veci. Sťažovatelia v sťažnosti konkretizovali obdobia od 15. mája 1997 do 6. októbra 2000 a od 17. januára 2001 do 22. mája 2002, počas ktorých malo dôjsť k zbytočným priet'ahom v napadnutom konaní v trvaní 4 rokov a 11 mesiacov.

Aj vzhľadom na vyššie uvedené (v bode 1 III časti odôvodnenia) ústavný súd z hľadiska priet'ahov v konaní hodnotil postup okresného súdu ako celok. Napriek tomu, že okresný súd v danej veci vykonával procesné úkony spojené s prípravou pojednávania, zabezpečoval dôkazy, na ktoré sa navrhovateľka v žalobnom návrhu odvolávala, doručoval písomnosti, nekonal koncentrovane ani efektívne.

Z uvedenej analýzy postupu konania vyplýva, že okresný súd v období od 15. mája 1997 konal, ale nie efektívne a vo viacerých prípadoch aj zmätočne. Počas desiatich rokov trvajúceho súdneho konania nerozhodol vo veci samej.

Vzhľadom na to ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je ním vedené pod sp. zn. 4 C 70/97, došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

4. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak, ako je to uvedené vo výroku tohto rozhodnutie v bode 1.

5. Keďže namietané konanie nebolo do času rozhodnutia ústavného súdu o sťažnosti právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 70/97 v ďalšom období postupoval bez zbytočných priet'ahov tak ako je to uvedené vo výroku tohto rozhodnutie v bode 2.

6. Aj keď ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní sp. zn. 4 C 70/97 konal bez zbytočných prietahov, nepovažoval vzhľadom na okolnosti prípadu uplatnenie tejto svojej právomoci za dostatočné na to, aby sa dosiahla vo veci účinná náprava, a preto dospel k záveru, že treba rozhodnúť aj o žiadosti sťažovateľov priznať im primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovatelia v sťažnosti žiadali priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 80 000 Sk pre každého z nich z dôvodov ich pretrvávajúceho pocitu právnej neistoty spočívajúcej aj v ich pocitoch márnosti a nespravodlivosti.

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Pri určení jeho výšky ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 4 C 70/97 berúc do úvahy „faktickú“ zložitost' veci (viď bod 1 tejto časti odôvodnenia) vrátane pozície sťažovateľov sprevádzanej pocitom neistoty, ako aj naplnenie princípu spravodlivosti ústavný súd považoval priznanie sumy 50 000 Sk každému z nich za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

7. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Úspešným sťažovateľom vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom Mgr. Z. C. Advokát je platcom dane z pridanej hodnoty.

Sťažovatelia požadovali úhradu trov konania za tri právne úkony vo veci samej (prevzatie veci a príprava, spracovanie a podanie sťažnosti ústavnému súdu 6. novembra 2006, vyjadrenie k stanovisku okresného súdu z 15. júna 2007 a trikrát paušálna náhrada) v celkovej sume 16 557 Sk.

Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov právneho zastúpenia je nižšia ako suma vypočítaná ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) a neodporuje tejto vyhláške. Preto priznal právnemu zástupcovi sťažovateľov úhradu trov konania právneho zastúpenia v požadovanej sume.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

8. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. júla 2007